

Miila Lehtinen

MUOTOKUVVUKSEN EROJA MAALATEN JA VALOKUVATEN

Kuvataiteen koulutusohjelma
2018

MUOTOKUVAUKSEN EROJA MAALATEN JA VALKOKUVATEN

Lehtinen, Miila
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2018
Sivumäärä: 17

Asiasanat: Muotokuvaus, muotokuva, muotokuvamaalaus

Tässä opinnäytetyössä käsitellään muotokuvan tekemisen eroja ja yhtenäisyyksiä, Vertailu on toteutettu tekijöiden haastattelujen perusteella. Molempia medioita edustaa kaksi oman alansa tekijää, joten kyseessä ei ole mikään suurikokoinen tutkimus. Vaan enemmänkin pieneen otantaan perustuva vertailu.

Molemmilla ammattikunnilla motiivit muotokuvan tekemiseen ovat lähtöisin kiinnostuksesta paitsi ihmisiin, niin myös tunnelmiin, erot motiiveissa ovat pienempiä, kuin esimerkiksi prosesseissa, mikä luonnollisesti johtuu myös yksinkertaisuudessaan tekniikoiden toteuttamisesta. Lisäksi silloin kun kyseessä on tilaustyö, myös asiakkaan motiivit eroavat toisistaan ja nämä kaksi mediaa nykypäivänä ajavat eri tarkoitusperiä.

Huomattavaa on se, että molemmilla ammattikunnilla työhön olennaisesti vaikuttaa onko se omaehtoisesti tehty vai ulkopuolisen tilauksesta lähtöisin, molemmilla medioilla toteutetuissa töissä prosessi muuttuu huomattavasti tehtäessä tilattua kuvaa. Vaikka molemmat ammattikunnat erottuvat selkeästi, usein tekijöillä nousee ainakin joitain yhtäläisyyksiä kertoessaan omasta työskentelystään.

DIFFERENCES OF PORTRAYAL BY PAINTING AND PHOTOGRAPHING

Lehtinen, Miila

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2018

Number of pages: 17

Keywords: portrayal, portrait, portrait painting

This text is about portrait painting and –photography. The purpose of this text is to find the differences and similarities between these two Medias. The basis of this work is four interviews of two painters and two photographers who are working with portraits.

Both, the painters and the photographers, have quite the same motives to make portraits. It is interest in people and atmosphere, but when compared the process there is more differences to be found. The reason for that is partly as simple as the fact that when you compare two different professions you find differences.

Also, when artist makes portrait to a customer the process changes in the whole different way, because there will be the customer which brings new demanding's to the work from another prospective.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TOINEN LUKU.....	6
2.1	Miksi muotokuvata	6
2.2	Mitä muotokuva antaa.....	6
2.2.1	Valokuvaus 7	
2.2.2	Muotokuvamaalaus	8
3	PROSESSI.....	9
3.1	Tilaustöissä.....	9
3.1.1	Kuvan tilaaja 10	
3.2	Omaehtoisissa töissä	11
3.2.1	Valokuvassa 11	
3.2.2	Maalauksessa 12	
4	KUVANTEKIJÄN JA KUVATTAVAN SUHDE.....	13
4.1	TARVITSEEKO KUVATTAVAA TUNTEA.....	13
4.2	Miten kuvan kohde valikoituu.....	14
4.3	Miten kuvan kohde suhtautuu teoksessa esiintymiseen.....	15
5	YMPÄRISTÖ	16
5.1.1	Ympäristö valokuvauksessa	16
5.1.2	Muotokuvamaalauksen ympäristö	17
6	YHTEENVETO.....	17
	LÄHTEET.....	18
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee muotokuvan tekemisen eroja sekä yhtenäisyyksiä valokuvauksen ja muotokuvamaalauksen kesken. Tekstin aineisto on pieni, olen haastatellut aihetta varten kahta valokuvaajaa sekä yhtä taidemaalaria, itse toimin toisena maalauksen puolen äänenä.

Eerika Adamssonilla on pitkä kokemus julkisten muotokuvien tekemisestä, sen lisäksi hän töissään keskittyy muutenkin ihmisen kuvaamiseen. Eerika on myös vuodesta 1999 opettanut Turun Ammattikorkeakoulun kuvataiteen opintolinjalla. Pasi Leino puolestaan mainitsee vahvuudekseen reportaasivalokuvauksen, häneltä kuitenkin luonnistuvat ammattitaitoisesti myös tapahtumakuvat sekä studio-, henkilö-, yritys- ja mainoskuvaukset. Kansanvälisestikin palkittu Vesa Tyni kuvaa erilaisia muotokuvaprojekteja sekä mainos- ja lehti kuvauksia.

Kysymykset olivat kaikilla samat, mutta yksi haastattelu on tehtiin keskustellen ja kaksi sähköpostilla. Lähdin tekemään aiheesta puoli vahingossa, sillä ensi alkuun oli tarkoitus tutkia, millaisia vaikutuksia muotokuvan tekemisellä on tekijälle ja kuvattavalle. En kuitenkaan löytänyt tarpeeksi sopivaa lähdeaineistoa ja kysellessäni itseäni viisaammilta, Vesa Tyni lupasi tulla haastateltavaksi omien kokemuksiansa pohjalta. Tästä lähti ajatus kahden, toisiaan lähellä olevan ammattikunnan kepeästä vertailusta.

Molempien medioiden muotokuville löytyy tilausta ja omat paikkansa, mutta minua kiinnostaa enemmän millaisilla motiiveilla näitä aloja tehdään. Samalla halusin myös selkeyttää omaa työskentelyäni sekä ymmärtää omia toimintatapoja.

En lähde erikseen määrittelemään muotokuvaa tai käymään lävitse muotokuvien historiaa, sillä näistä aiheista löytyy jo valmista tekstiä huomattavia määriä. Lisäksi historiasta järkevän, mutta samalla tarpeeksi kapean tiivistelmän tekeminen veisi huomion liikaa pois itse tekstin aiheesta.

2 TOINEN LUKU

2.1 Miksi muotokuvata

Ajattelen itse, että ihmiselle on tavanomaista kuvata toista ihmistä. Kiinnostus omaan lajiin ja lajitovereihin on varmasti yhtenä syynä, halu tutkia omaa lajia ja tehdä tästä merkintöjä. Mielestäni maailmanhistoriakin on kirjoitettu ihmisten näkökulmasta, koska se on tehty ihmisiä varten. Taiteessa sama tarkoituksenmukaisuus toistuu, vaikka olisi kyseessä maisemamaalaus tai luontokuvaus, teokset ovat tehty ihmisille ja ne on tehty ihmisten silmin.

Muotokuvan tekijöillä molemmista ammattikunnissa toistuu tämän tyyppinen kiinnostus ihmisiä kohtaan. Tässä kohtaa ihminen on korostetusti myös yksilö, eikä niinkään vain oman lajinsa edustaja. Henkilökohtainen tarina, elehdintä ja ympäristö nousevat tärkeiksi. Myös mediaa ja katsojia kiinnostavat nimenomaan yksilöt.

Ihmisen kasvokuvaa on niin turvallista katsoa, että ihmisellä on taipumus etsiä kasvoja paikoistakin joissa niitä ei ole. Maalauksenopettajani joskus huomautti että samalla tavalla kuin abstraktissa työssä tietyt linjat nähdään aina maiseman horisontteina, niin sopivasti osuvat muodot yhdistyvät leikiten silmiksi ja suuksi. Kyseessä voi olla esimerkiksi rakennuksen ikkunat tai varjojen leikki valokuvan taustalla. Tunnumme haluavan nähdä kasvoja siis sielläkin missä niitä ei ole.

Valokuvaajilla tärkeänä nousee myös tarinan kerronta, ihmisen kautta kerrotaan erilaisista aiheista, esimerkiksi masennuksesta. Tällaisessa tilanteessa ihminen lakkaa olemasta ikään kuin kuvauksen aihe ja muuttuu tavallaan kuvaajan ohella toiseksi kertojaksi.

2.2 Mitä muotokuva antaa

Muotokuvat ja henkilökuvat ovat erinomaisia aikansa kuvaajia, niistä näkyy ajalle tyypillisiä ominaisuuksia aina kuvaustavasta ja tekniikoista, vaatetukseen ja ympäristöön asti. Se mitä kukin muotokuvista saa, riippuu suhteesta kuvaan.

Tekijälle kokemus kuvasta on monipuolisempi, koska siihen suhtaudutaan monessa eri tilanteessa eri tavoin. On suunnitelma, eri työvaiheet ja lopuksi tietysti valmis kuva.

Mallista puhuttaessa valokuvaus ja maalaus ovat sillä tavoin hyvin lähellä toisiaan että mallin kokemuksen luonnollisesti halutaan olevan positiivinen. Haastattelujen perusteella usein näin on ollutkin. Ammattilaisen ottamat kuvat tai maalaama teos ovat usein tärkeitä itselle, niissä on myös olemassa mallille mahdollisesti eräänlainen kunnia olla se henkilö joka on ikuistettu.

Se mitä katsoja saa jää vähemmälle huomiolle. Maalarit eivät aiheeseen vastaa. Muuten esiin nousee toive, että katsoja saisi elämyksiä ja tunnetta. Samanlaisia kokemuksia, joita muiden tekijöiden työt itselle tuottavat.

2.2.1 Valokuvaus

Pasi Leino ja Vesa Tyni puhuvat omasta osastaan kapeammin. Tekniseen suoritukseen tyytyväisyys on tärkeää. Sekä tekemisen, että ammatin harjoittamisen ilo nousevat esille. Toisen ihmisen kanssa vuorovaikutus, tarinan välittäminen sekä halu saada kokemuksesta kuvattavalle mahdollisesti jopa eheyttävä tai voimauttava kokemus, josta mahdollisesti olisi apua myös kipeiden asioiden käsittelyyn.

Aihepiiri on monelle tietyllä tavalla tuttu, voimauttavasta valokuvaamisesta on puhuttu kohtalaisen paljon Miina Savolaisen Maailman ihanin tyttö kirjan ja valokuva-projektin julkaisemisen jälkeen. Projektissa Miina Savolainen kuvasi työpaikkansa lastenkodin lapsia noin vuosikymmenen ajan. Konsepti on hieno, miten valetaan usko ihmiseen itseensä valokuvan voimin ja korjataan särkynyttä minäkuvaa ja lastenkotilapsen leimaa. (Savolainen, 2008.)

Vaikka en olekaan kyseiseen metodiin kirjanlukemista lukuun ottamatta tutustunut, ymmärrän hyvin että valokuvaus, ja miksei muotokuvamaalauskin, voisi toimia monissa asioissa apuvälineenä omien kokemusten käsittelemiselle. Vesa ottaa myös

esimerkiksi sukupuolena ihminen projektin. Tästä on tullut palautetta, että kuvaus on auttanut omilla asioissa eteenpäin ja että kuvat ovat paitsi tärkeitä ja prokkiksessa mukana oleminen on ollut myös merkittävää, siitä ollaan ylpeitä.

Tällaisia kokemuksia kuitenkin tulee enimmäkseen esille eri aihepiirejä käsittelevissä projekteissa, tuskinpa kukaan passikuva ottaessaan puhuu valokuvan parantavasta voimasta. Toki valokuvaaja on moneksi, olen itse käynyt passikuvassa jossa valokuvaaja ohjasi hivenen verran kiihkoisaksikin menevällä äänellä minua: ”ja eloa silmiin, sitä sielun syvyyttä näkyviin.” Täytyy myöntää, että kuvaajan tilannetaju, ei välttämättä ollut hyvä. Koin tilanteen lähinnä sekavana ja ahdistavana, en ollut ajatellut passikuvauksen olevan muuta kuin muutama räpsäisy vakavalla naamalla. Tämä ehkä juuri osoittaa sen, että valokuvaajan taitoihin kuuluu myös paljon muuta kuin pelkkä tekninen osaaminen ja näkemys. Jotta kuvasta tulisi hyvä, on myös tärkeää osata lukea tilanteita ja ihmisiä. Vaivaantuneen ihmisen kuvassa varmastikin on vaivaantunut ihminen.

2.2.2 Muotokuvamaalaus

Maalareilla vastauksissa korostuu paljon se mitä itse saa kuvalta. molemmat maalarit, Eerika Adamsson sekä minä, saavat huomattavasti iloa omasta työstä, mahdollisuudesta toteuttaa ammattiaan ja intohimoaan. Eerika mainitsee myös työskentelyn rauhoittavan, joskus jopa meditatiivisen puolen.

Mallit ovat usein otettuja päästessään osaksi taiteellista prosessia tai itse teosta. Kuvattuna oleminen koetaan jo itsessään arvokkaana, mutta maalattuna työn harvinaislaatuinen luonne tekee tilanteesta erityisen. Tavallisimmin nykypäivänä muotokuvat ovat valokuvia, maalattu muotokuva on harvinaisempi, usein kooltaan suurempi ja vaatii pitkäkestoisen työstön. Hinnat toki ovat usein myös jo nollien päässä toisistaan, sillä samalla kun teoksen tuottamiseen kuluu materiaaleja, kuluu myös tilavuokria ja aikaa lukemattomia tunteja. Taidemaalarit harvemmin puhuvat edes tuntikorvauksista tai tuntipalkasta, sillä työn hintaan on sisällytetty kaikki ja siitä voi välillä olla vaikea eritellä pelkkää tuntipalkkaa. Toki myös muotokuvan rahallinenkin arvo tekee kuvaan panostamisesta juhlallisesta, vaikkakaan en usko maalattun kuvan

tilaamisen takana olevan lainkaan raha, vaan merkityksellisiä syitä lienee juuri, sen juhlallisuus ja muut edellä mainitut piirteet.

3 PROSESSI

Kaikkien kuvien tekemiseen kuuluu prosessi. Se koostuu monista selkeämmistä vaiheista, sekä lisäksi lukemattomista ajatuksista, jotka ovat välillä mahdottomiakin jäljittää. Tässä kuitenkin pyritään tutkimaan selkeämpiä prosessin osia, jotka ovat helposti nähtävillä.

3.1 Tilaustöissä

Tilaustöissä ensioletus on se, että kuvattava ja kuvantekijä ovat toisilleen vieraita. Kuvattavaahan tässä ei luonnollisesti valita itse vaan se tulee tilauksesta tai toimeksiantona. Molemmilla puolilla keskustelu on avain asemassa jo prosessia aloiteltaessa, keskustellaan toiveista ja jutellaan muuten vaan. Tutustuminen on tärkeää, jotta nähdään ihmisestä muutakin kuin ulkokuori. Hyvällä muotokuvalla kun on muitakin kriteerejä kuin pelkästään näköisyys.

Kuvan tulisi myös avata sitä millainen on tämä ihminen jota kuva esittää, jotta kuvassa ei olisi vain joku, vaan nimenomaan yksilö. Tekijän tarvitsee saada siis tilanne sen verran rennoksi, että kuvasta saadaan luonnollinen. Tähän johtavat keskustelut koetaan myös kuvaajan kannalta mielenkiintoisiksi ja anteliaiksi. Kaksi ihmistä jotka eivät muuten välttämättä tutustuisi, saattavat tämän prosessin aikana viettää huomattavasti aikaa keskenään. Etenkin maalatessa mallia havaintoon perustuen tapaamisia alkaa olla useita ja tapaamiset kestävät useamman tunnin kerralla.

Yhtäläistä näissä töissä on se, että keskustelu luodaan ja kuvaa suunnitellaan enemmän tilaajan ehdoilla. Ihmisen kuvaamisessa ympäristö korostuu toistuvasti, Eerika toteaa asian havainnollistavasti: ” Oman ajatteluni mukaan ei ole ns. A ja B –luokan alueita, vaan minun on siveltimelläni suhtauduttava mallin taustaan yhtä suurella in-

tohimolla kuin malliinkin. Vain siten voin saavuttaa parhaan mahdollisen lopputuloksen.”

3.1.1 Kuvan tilaaja

Yleensä aloitetaan jostain konkreettisesta. Tiedetään kenestä ollaan tekemässä, valokuvauksessa lehtikuvia ja vastaavia kuvauksia tehdessä saadaan aiheesta breeffi joka pitää sisällään ihmisen taustat ja mihin aiheeseen kuvaus liittyy. Vastaavasti julkisissa muotokuvissa maalauksen puolella, tilausta tehdessä keskusteleva sävy on tärkeää. Näiden pohjalta lähdetään rakentamaan ideoita sen kuvan ympärille: mikä on luonnollinen ympäristö ja millaista kuvaa lähdetään tekemään.

Tästä edetessä maalauksessa esimerkiksi Eerika kulkee kyseisessä ympäristössä mallin kanssa ja tilassa otetaan kuvia. Vasta tämän jälkeen aloitetaan malli-istunnot. Tällöin keskustelua syntyy huomattavasti lisää, tai ainakin se olisi suotavaa, jotta malli saataisiin rentoutumaan. Vaikka keskustelulla onkin malliin positiivinen vaikutus, se ei aina kuitenkaan ole yksiselitteistä. Taiteilija on tilassa jossa teosta viedään eteenpäin, teokseen keskittyminen on tärkeää, samanaikaisesti kuitenkin tulisi tuottaa järkeviä vastauksia keskustelussa. Tilanne ei ehkä aina ole helppo, mutta keskustelu mallin kanssa koetaan siitä huolimatta positiivisena. Tilatun muotokuvan tekemiseen kuluu siis todella paljon aikaa kokonaisuudessa. Malli-istuntoja tulee useita parin viikon välein ja suhde muodostuu näin ollen pidemmälle.

Valokuvaa luodessa riippuen kuvan tilauksesta, koko prosessi saatetaan mahduttaa jopa muutamaan tuntiin. Kuvaaja vastaan ottaa tilauksen ja sen ohjeet. Lehtiin kuvattessaan saatetaan kuunnella myös mahdollinen haastattelu. Haastattelun jälkeen keskustellaan noin vartti ja otetaan kuvat. Totta kai tämän jälkeen kuvat käsitellään ennen niiden toimittamista tilaajalle, mutta itse prosessi kuvattavan kanssa jää todella lyhyeksi, vastaavaan aikaraamiin törmää maalaustaiteessa lähinnä turistiryssissä olevissa karikatyyri maalareiden töissä, joita kuitenkaan ei lasketa niinkään muotokuvaamisen kenttään. Lyhyt aikaraami varmasti vaatii huomattavasti ammattitaitoa. Nopeutensa ansiosta valokuvaus on juurikin vallannut suuremman osan markkinoista muotokuvia tehtäessä ja tilattaessa: ”On tosin totta, että kaikkein rutiininomaisin

muotokuvaaminen siirtyi jo 1800-luvun lopulla tai viimeistään 1900-luvun alussa valokuvaajien tehtäväksi ja että muotokuvamaalauksen tai –veistoksen tilaaminen vaikuttaa nykypäivänä vanhanaikaiselta tai kauniimminkin sanoen perinteitä kunnioittavalta eleeltä.” (Palin, 2007, 10)

3.2 Omaehtoisissa töissä

Omissa töissään prosessista löytyy suurempia eroja. Omissa töissä aiheet ovat vapaampia, voidaan tutkia ja kertoa asioita jotka itseä kiinnostavat ja tuoda vapaammin omaa näkökulmaa. Muotokuvan tekemistä ei rajoita tilaavan tahon ohjeet ja määräykset vaan kuvan henkilö voidaan valita ja esittää haluamallaan tavalla. Näiden lisäksi kuitenkin omat työt todetaan ainakin valokuvauksen puolella myös tilanteeksi joissa voidaan treenata omaa osaamista, ottaa uusia tekniikoita haltuun ja kehittyä paremmaksi myös tilaustöiden puolella. Vesa Tyni nostaa esille myös sen, että omat työt määrittävät myös omaa työidentiteettiä eritavalla kuin vaikka lehdele tulevat toimeksiannot. Vaikka oma nimi näkyy molemmissa, usein ihmiset eivät kuitenkaan hirvittävän pitkään muista lehtikuvien ottajia, mutta vaikkapa galleriassa esilläoleva näyttely tai kilpailutyöt jäävät ihmisten mieleen herkemmin niinä töinä jotka määrittävät sen tekemisen laadun. Tässä on ehkä kuvattu hyvin myös mahdollisia motiiveja sen takana, että useat maalarit eivät CV:seen jätä sen suurempia merkkejä tilausmuotokuvien tekemisestä.

3.2.1 Valokuvassa

Erilaisilla projekteilla on myös huomattavia eroja keskenään, joissain tapauksissa pohjatyö voi kestää mittavia aikoja, kun ensin etsitään aihepiiriin sopivia ihmisiä. Tyni mainitsee suunnitteilla olevan projektin jossa aiheena on masennus. Sen alkutyöhön on kuulunut myös keskustelua kuvattavien kanssa sähköpostilla, viestejä ollaan vaihdettu useita ja kuvattavat ovat kertoneet omin sanoin kokemastaan, jonka perusteella alkaa itse kuvasarjan idea syntyä, myöhemmin on tarkoitus mennä sitten paikanpäälle kuvaamaan. Toisaalta taas vastapainona on nopeampiakin omia hom-

mia, joissa vaikka ideanlähteenä on ollut joku selkeämpi konsepti. Pasilla homma saattaa lähteä ihan siitä mitä ei ole päässyt vielä kokeilemaan, esimerkiksi kuvasarja Amerikan intiaaneista. joskus kuvaaminen on myös selkeästi nautinnollista ” Kuvaan toki myös paljon pelkästään esteettisestä näkökulmasta huvikseni ihmisiä. Olen aina kiinnittänyt huomiota ympäristöni, minulla on vahva empaattinen kyky aistia ihmisten tunnetiloja ja osaan luoda kuviini sellaisen tunnelman kuin kulloinkin on tarpeen.”

3.2.2 Maalauksessa

Molemmilla aineiston maalareilla omaehtoiset työt pohjaavat valokuviin joten prosessi muuttuu tästä tilaustyöhön nähden huomattavasti. Eerika huomauttaa tässä kohta valokuvan olevan ennemminkin lähde kuin puhdas malli: ” Melko totaalisesti, kuten alussa kerroin. Omissa maalauksissani hyödynnän valokuvaa lähteenä ja tilatuissa mallimaalauksissa työskentely perustuu havaintoon! Vaikka valokuvaa voin käyttää apuna. Mallin aito läsnäolo ja värihavainnointi on erittäin tärkeä osa mallimaalaukstyöskentelyä.” Prosessi omaehtoisissa kuvissa sisältää molemmilla sen kuvien selailun joista etsitään sopivaa tunnelmaa. Itselläni tämän jälkeen tulee luonnosteluvaihe jota seuraa kuvan maalaaminen, töitä saattaa ollut useampia työstössä yhtä aikaa. Välillä, yleensä melko alkuvaiheessa, tulee olo että tämä ei toimi, usein pyrin vierittämään syyn kuvan niskoille enkä omien taitojeni vähyyteen, ajatuksena on se että kaikki kuvat eivät muka sopisi maalattavaksi. Nämä työt jäävät usein sikseen, enkä palaa niihin sellaisenaan enää myöhemmin. Prosessi saattaa kuitenkin muuten nopeasta aikataulusta huolimatta pitkään sillä kuvien etsiminen vie oman aikansa.

4 KUVANTEKIJÄN JA KUVATTAVAN SUHDE

4.1 TARVITSEEKO KUVATTAVAA TUNTEA

Tutta Palin teoksessaan *Modernin muotokuvan merkit*, 2007, kirjoittaa Tyko Sallisen Mirrejä käsitellessään epätasaisesta valtasuhteesta, esiin nousee teema miten miesmaalari loppupeleissä käyttää naista omakuvansa välineenä ja on vapaa esittämään naisen myös seksualisoituna objektina. Taiteilijapuolison muotokuva onkin muuttanut pikkutuhmaksi fantasiaksi, puolison kasvot oman egon jatkeeksi. Ajatus hirvittää helposti, mutta nostaa hyvin esille myös sen miten omat henkilökohtaiset suhteet vaikuttavat kuvan tekemiseen.

Lähtökohdat ovat erilaiset jos muotokuvaa tehdään tilauksesta ja malli määrittää miten hän kuvassa on. Myös työskentely mallin kanssa eroaa jos valmis suhde on jo olemassa. Tällöin voisi helposti ajatella, että juuri julkisia muotokuvia tehdessä mallin ja tekijän vieraudesta voi olla jopa hyötyä. Kuva on tulossa julkiseksi, jolloin kuvattavana on julkinen persoona. Tällöin ei välttämättä ihmisen syvimpiä sielun säröjä tarvitse tähän työhön eksyä. Eikä kyseessä välttämättä ole säröt, vaan yhtäläillä myös esimerkiksi presidentistä muotokuvan maalaisi rakas sukulaistyttö tai -poika, saattaisi kuvaan tulla turhan paljon perhesuhteita. Tässä kyseessä ehkä enemmänkin ongelma joka liittyy taiteilijan vapauden ja vastuun asettamaan pohdintaan vallasta esittää haluamiaan asioita.

Julkista muotokuvaa tehdessä kuitenkin voidaan varmaan ajatella, että on kovin epäammattimaista tuoda kuvaan omia näkemyksiään kuvattavasta silloin jos oma näkemys on rajallinen tai jollain tavalla tilanteeseen sopimaton. Toisaalta kuten tuoreet esimerkit presidenttien muotokuvissa antavat ymmärtää, pitäisi sen julkisenkin perinteisen muotokuvan olla koko komeudessaan kuvaus myös muusta kuin fyysisestä näköisyydestä.

Presidentti Sauli Niinistön muotokuvat ovat herättäneet alusta alkaen jonkin näköistä napinaa. Juuri tänä keväänä 2018 julkaistu muotokuva Presidentti Sauli Niinistöä nostaa tämän aiheen tapetille. Sadan taiteilijan yhteistyöstä syntynyt muotokuva on

Helsingin sanomien mukaan näköinen, mutta ei fyysistä olomuotoa syvemmälle luotaava. Itse pidän kuvasta ja mietin, että on aika paljon vaadittu jos 10cm kuvakoolla, pienistä paloista jotka ovat taiteilijoille arvonnalla valittu, pitäisi saada esille presidentin henki ja sielu. Olkapäätä maalatessa tämä olisi varmasti itselle hyvin vaikeaa ja samoin pelkällä otsaryppyjen tekemisellä. Todennäköisesti näköhavaintoon mahdollistavaa työskentelyä ei ole pystytty sadalle taiteilijalle järjestämään. Tekijät todennäköisesti siis eivät ole juurikaan olleet kahdenkeskisessä kanssa käymisessä Presidentin kanssa. Kokonaan on unohdettu, että kyllähän kuva kertoo enemmänkin kuin vain Niinistön ulkomuodon, kuva sai alkunsa lahden taideakatemia lahjasta muotokuvasta, innoituksen takana on myös lausunto taideopetuksen tärkeydestä, sekä Suomi 100Vuotta teemasta, että tehdään yhdessä. Joka tapauksessa, Niinistön puhemiesmuotokuva nousee lehdistöllekin paremmaksi kuvaksi, koska siinä näkyy ihmisen ulkokuoren lisäksi sisus. (Palin, 2007, 151-156)

Toki on tärkeää tuoda ihminen esille ihmisenä, mutta varmasti siinäkin on rajansa, että mitkä osat itsessään esimerkiksi presidentti on valmis antamaan kansalle. Onhan jokaisella julkisella henkilöllä myös oikeus siihen aivan täysin omaan itseensä. Tämän kaltaiset asiat saattavat olla esimerkiksi Englannin entisen pääministeri Churchillin muotokuva polemiikin ja katoamisen taustalla, tässä otettava huomioon että muotokuvamaalari Graham Sutherlandhan ei tuntenut pääministeriä entuudestaan, joten epämiellyttäviä huomioita kuvattavasta voi tehdä niin tuttu kuin tuntematonkin.

4.2 Miten kuvan kohde valikoituu

Kuvan tekijän päästessä valitsemaan kuvansa kohdetta yllättäen itse ihmisellä ei välttämättä ole suurin merkitys, tilassa olemisella, valolla ja tunnelmalla on suuri vaikutus. Myös pienet erikoisuudet, jotka tekevät kuvattavista mielenkiintoisia saattavat olla kuvan takana, kuten vaikka tarina tuttavapiirin kaksikosta noin parimetrisistä romuluisista kavereista, joita sanotaan leikitellen pikkupojiksi, on herättänyt Vesalla ajatuksen että nämä voisi olla mukavia kuvattavia. Kaverin kuvaus aiheesta on ollut sen verran elävä, että mieleen on painunut jo jonkin lainen käsitys ja hahmot on jääneet mieleen jo ikään kuin kaksosina ja toisiaan täydentävinä. Kyseisiä herroja Tyni ei ole nähnyt kuin mahdollisesti ohimennen ilman suurempia esittelyjä.

Pasi puolestaan nostaa esiin nimenomaan tunnelmankautta tulevan näköärsykkeen, valot, jonkin joka herättää tunnetta.

Maalauksessa molemmilla maalareilla omaehtoiset työt lähtevät valokuvien tunnelmasta, Eerikalla korostuu tunnelman lisäksi ihmisen asettuminen tilaan ja itselläni tärkeässä osassa on ihmisten keskinäinen vuorovaikutus ja itsensä kanssa oleminen, minkä itse asiassa pohtiessani Eerikan vastauksia huomaan olevan ehkä nimenomaan myös sitä suhdetta ympäristöön.

4.3 Miten kuvan kohde suhtautuu teoksessa esiintymiseen

Ihmisiä on monenlaisia ja suomalaiset tuntuvat olevan melko vaatimattomia useinkin, kuitenkin suuriosa ihmisistä on suostuteltavissa kuvattavaksi. Palautteena lähes kaikki ovat saaneet hyviä kokemuksia siitä kun pyydetään toista ihmistä kuvaan, ainakin lopulta.

Valokuvissa julkaisukanava saattaa vaikuttaa osittain suostumiseen. Onko kyseessä kuinka suuri projekti ja millaisella näkyvyydellä? Myös kysymyksen esittäjällä tuntuu olevan merkitystä. Välikäden kautta kieltäytymisiä tulee helpommin kuin itse kuvattavaksi pyytäessä, lisäksi kun itse esittää pyynnön, niin ensimmäinen kursaileva ei saattaa pienellä vaivalla muuttua kylläksi. Valokuvista malli tietänee varhaisemmassa vaiheessa jo ehkä enemmän mitä odottaa, sillä kuvienoton jälkeen, ennen käsittelyä, kuvia usein käsittääkseni katsotaan myös yhdessä.

Maalauksessa tilanne on toinen, vaikka malli olisikin useita tunteja malli-istunnoissa ja tätä kautta pitkälti monia tunteja osallisena itse valmistumisprosessiin usein hän näkee teoksen vasta sen valmistuttua. Mielipiteitä kaivatessaan maalari kääntyy kollegaansa puoleen eikä niinkään kysy mallin mielipidettä. Ehkä tietyllä tavalla kliseiseltäkin tuntuva ainainen messu taiteilijoiden keskeneräistöntöiden katsomattomuudesta on ymmärrettävä, kun työestetään pitkään ja monissa vaiheissa.

Keskeneräinen työ voi olla kokemattomalle katsojalle täysin vieraan, jopa ruman näköinen. Lisäksi tekijälle saattaa olla myös valtavan stressaavaa kun kommentoidaan

työn osia jotka ovat kesken, joihin kuitenkin on selkeä suunnitelma. Tilannetta voi ainakin omalta kohdalta verrata vaikka talonrakentamiseen, perusteet on tehty hyvin ja sitten tulee joku joka huomauttaa, että tästähän puuttuu seinät. Tiedän, usko pois, ovat rakenteilla.

Itse ratkaisen valokuvista maalatessani tilanteen vain maalaamalla haluamani työn, luvan kysyminen seuraa vasta kuvan valmistuttua. Tämä julkaisemisen luvan pyytäminen on jossain määrin tullut vain kohteliaaksi tavaksi, sillä vastaukset ovat oikeastaan aina positiivisia. Jos joskus jäisi lupa saamatta, niin se ei varmastikaan paljoa painaisi, sillä silloin kuva vain jäisi pöytälaatikkoon.

5 YMPÄRISTÖ

Monta kertaa jo aiemminkin on noussut esille kuvattavan ja ympäristön sisäinen suhde, tähän perehtyminen tuo huomattavia eroja kahdessa ammatissa.

5.1.1 Ympäristö valokuvauksessa

Valokuvauksen kannalta mallin kanssa työskentely keskittyy siihen tilaan missä milloinkin ollaan, joskus toki saatetaan käydä useammassakin paikassa saman kuvauksen aikana, mutta tilanne tapahtuu kuitenkin pelkistetysti ajatellen yhdessä paikassa. Sijainnin valikoituminen on monistakin asioista kiinni. Kuvattavan saaminen rennoksi ja omaksi itsekseen studiossa vaatii huomattavasti isomman työn, sen lisäksi tilanteesta ei tule samalla tavalla autenttista kun kuvattavan ollessa omassa ympäristössään. Ja onhan se tietysti niin että ihmiselle kotoinen ympäristö on koti, jos nyt kovasti pelkistetään. Kyllähän ajatuksessa on järkeä, jos halutaan kuvata esimerkiksi auton asentajaa tekemässä töitä, se on varmastikin luontevampaa tehdä tämän työpaikalla, eikä varta vasten rakennetuissa kulisseyksissä. Pasi myös huomauttaa studiossa olevan etuna se, että se on rauhallisempi kuin esimerkiksi puistossa kuvaaminen, toisaalta hyvä kuvaaja saa ihmisen rentoutumaan paikasta riippumatta.

5.1.2 Muotokuvamaalauksen ympäristö

Maalauksen puolella, varsinkin tilauskuvia tehtäessä, hyödynnetään sekä mallin omaa ympäristöä, että taiteilijan työhuonetta. Eerika kertoessaan julkisenmuotokuva prosessin vaiheista käyttää esimerkkinä lääketieteen professorin muotokuvan maalausta. Muotokuvan miljöökseksi valikoitui lääkärin vastaanottohuone, alkuun hän kierteli mallin työpaikalla ja kuvasi, kuten prosessia käsitellessä on kerrottu, sen jälkeen Eerikan työhuoneelle lavastettiin malli istuntoja varten mahdollisimman samankaltainen valaistus kuin alkuperäisessä suunnitelmassa. Täällä poseeraaminen on mahdollista toteuttaa useina kertoina, kun taas maalaaminen esimerkiksi sen professorin työhuoneessa oli mahdotonta, lisäksi työtä tulisi jatkuvasti siirrellä märkänä paikasta toiseen, mikä luonnollisesti ei ole järkevää. Taiteilija kuitenkin työstää työtään silloinkin kun malli ei ole läsnä.

6 YHTEENVETO

Muotokuvaa tehdessä molemmilla ammattikunnilla on luonnollisesti omat eroavaisuutensa, jo ihan kahden eri tekniikan toteuttamisen kannalta. Kuitenkin motiiveissa ja kiinnostuksen kohteissa löytyy huomattavia eroja. Molempien ammattien toteuttamisen takana on kiinnostus ihmisiin sekä yksilöihin, ihmisten tarinoihin ja käyttömalleihin. Suurena yhtäläisyytenä kuitenkin löytyy se miten paljon asiakas vaikuttaa työskentelyyn, omientöiden toteuttaminen on luonnollisesti jo täysin eriasia, mutta molemmissa ammattikunnissa koko prosessi muuttuu selkeästi riippuen onko mukana kuvaa tilaavaa tahoja vai ei. Asiakkaalla on muutenkin merkittävä osa näiden kahden ammatin vertaamisessa, sillä juuri asiakas valitsee tilatessaan, onko tarvetta maalatulle vai valokuvatulle muotokuvalle, molemmille medioille on olemassa selkeästi oma kysyntänsä, mutta asiakkaalla on selkeät käsitykset siitä milloin kumpikin media on ajankohtainen.

Loppupeleissä, jokaisesta osiosta löytyy niiden erojenkin lisäksi paljon yhtenäisyyksiä ja on nähtävissä, että muotokuvan tek-lj keminen on jakautunut vain kahdelle medialle, mutta kuitenkin muotokuvaamisen lähtökohdat ovat hyvin lähellä toisiaan.

LÄHTEET

Palin Tutta, 2007, Modernin Muotokuvan merkit, Lönnberg Painot OY, Helsinki.

Savolainen Miina, 2008, Maailman ihanin tyttö, Blink Entertainment, Helsinki.

Frilander Aino, 2018, Presidentti Sauli Niinistön muotokuva on tekovaltaan sympaattinen, mutta muotokuvana heikko, Helsingin Sanomat, Helsinki. Viitattu 05.05.2018 www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005667619.html

PASI LEINON VASTAUKSET

Mitkä ovat muotokuvaamisen/henkilökuvaamisen motiivit ja lähtökohdat

No minulle se on aina ollut tunnelman, aiheen tai asian kuvaaminen. Pääasiassa kuvaan henkilöitä journalistisen motiivin kautta esim. Lehtijuttuun henkilöitä, koska heitä on haastateltu johonkin asiaan liittyen.

Esim. Vanhus vanhainkodissa

<https://pasileino.fi/2013/04/04/kylla-se-on-pakko-sanoa-etta-ihan-turhan-reissunteette-jos-me-puhumme-maasta-niin-alli-puhuu-kuusta-osastolla-puhelimeen-vastaava-hoitaja-sanoo-alli-on-alli-kaukinen-97-vuotias-nainen/>

Tässä usein yhdistyy muotokuvan ja tarinan luominen kuvien avulla.

Puhdas henkilökuva jossa kuvattavan persoona tulisi näkyviin

<https://pasileino.fi/2013/03/05/psykiatrisen-vankisairaalan-vastaavana-ylilaakari-hannu-lauerma/>

Rahan on iso motivaattori koska sillä kustannan elintasoni. Toisaalta pidän haasteesta joka tulee jokaisessa kuvauksessa. Miten saan parhaan mahdollisen kuvan juuri tästä henkilöstä ? ja miten se sopii asiakkaani tilaukseen. Onko kuva mainoskuva, lehtikuva, vai esimerkiksi muotokuva kodin seinälle.

Kuvaan toki myös paljon pelkästään esteettisestä näkökulmasta huvikseni ihmisiä. Olen aina kiinnittänyt huomiota ympäristööni, minulla on vahva empaattinen kyky aistia ihmisten tunnetiloja ja osaan luoda kuviini sellaisen tunnelman kuin kulloinkin on tarpeen.

Mistä inspiraatio/idea syntyy?

Yleensä minulle lähetetään kuvattavan henkilön yhteystiedot sekä taustat/briiffaus mihin juttuun tai aiheeseen kuvattava henkilö liittyy. Näiden tietojen perusteella alan miettiä kuvauspaikkaa ja toteutustapaa.

Muita kun tilauskuvauksia tehdessä ideat syntyvät joko tarpeesta kokeilla jotain uutta mitä en ole työssäni vielä päässyt toteuttamaan. Kuten vaikkapa Amerikan intiaaninaisen kuvaamista=).

<https://pasileino.fi/2017/08/01/intiaanikesa-engl-indian-summer-tarchoittaa-lamminta-jaksoa-joka-tulee-syyskylmien-alettua-kasite-tulee-pohjois-amerikasta-jossa-intiaanit-pitivat-syksylla-yleensa-lokakuun-puolivalissa-tullutta/>

Millainen suhde on syntynyt työskennellessä ihmisten kanssa jos pohjalta ei löydy valmiiksi tuntemusta?

Yleensä tulen helposti ihmisten kanssa toimeen ja he ovat suostuvaisia toteuttamaan neuvojeni mukaan asiat joita pyydän kuvauksessa.

Miten haluat kuvata ihmisiä?

-

Mitä muotokuva antaa, tekijälle? Mallille? Katsojalle?

Hyvä muotokuva yllättää kuvattavan ja saa hänet iloiseksi. Tekijä taas tuntee onnistumisen iloa työstään.

Millaisena koet ilmaisuvapauden ja sen mukanaan tuoman vastuun kuvatessasi ihmisiä? (vastuulla tässä lähinnä tarkoitetaan kuvattavan suhtautumista itseensä ja tätä kautta kuvaan, kun ihmiset saattavat olla erimieltä siitä miltä he näyttävät, tai mikä on hyvä kuva)

Aluksi on mietittävä miksi kuvataan eli mikä on kuvan tarkoitus? Ja sen jälkeen onko lopputulos se mitä ajateltiin? Tämä vaatii keskustelua kuvattavan kanssa ja perusteltua syytä miksi nyt kuvataan näin ja miksi valo tulee jostakin suunnasta esim. Dramatiikka jne.

Millä perusteella valitset mallin/kuvattavan ihmisen?

Jos näet jotain erityistä, harvinaisen tilanteen, valon joka lankeaa juuri oikeasta suunnasta ihmiseen vaikkapa ihan arkisessa tilanteessa, kadulla.

Miten ihmiset ovat suhtautuneet kun olet pyytänyt malliksi/kuvattavaksi?

Riippuu paljon missä yhteydessä otetut kuvat tulevat esille. Julkisesti? Lehteen? Videolle?

Facebook, Insta, Suomen Kuvalehti. Pääsääntöisesti ihmiset suhtautuvat positiivisesti.

Millaisia reaktioita, palautetta, tunteita on ihmisiltä tullut prosessin aikana?

Kaikkea mahdollista, Yleensä ihmiset epäilevät omaa ulkonäköään ja sitä onko heistä kuviin.

Onko joku kertonut tai muuten antanut ymmärtää, että kuvan tekemisen prosessi tai itse valmis teos olisi aiheuttanut jotain suurempaa positiivista tai negatiivista kokemusta tai tunnetta?

Kommenteja on tullut laidasta laitaan 14 työvuoteni aikana. Pääsääntöisesti ihmiset ovat olleet tyytyväisiä. Allia (eka linkki yllä) kuvatessani tai sen jälkeen sain kirjeen hänen lapsiltaan jossa he olivat kiitollisia siitä että Allin viimeisten päivien aikana hänen kuvansa pääsi lehden kanteen ja me teimme hänestä kansikuvatytön:).

Miten eri ympäristöt vaikuttavat malliin? Esim. Studio/työhuone, verrattuna muuhun tilaan?

Studiolla malli voi olla hermostuneempi eikä tiedä kuinka poseeraisi kameralle miljöössä voi useammin rennompaa kuvata. Toisaalta Studiolla voi olla rauhallisempaa kuin esim puistomiljöössä missä on usein muita ihmisiä. Ei kai sillä lopulta ole niin merkitystä koska hyvä kuvaaja osaa tehdä kuvaustilanteen mallille rennoksi. Se on osa ammattitaitoa.

Miten prosessi eroaa tilatuissa kuvissa ja omaehtoisissa kuvissa?

Omaehtoisissa kuvissa pääsee toteuttamaan omaa luovuuttaan paremmin lähinnä siksi että silloin on usein väljempi aika-taulu ja voidaan kokeilla eri juttuja ja kuvauspaikkoja tekniikoita enemmän ja kuvata vaikka uudelleen jos halutaan.

Lisäksi voidaan kuvata aiheita ja juttuja joita ei ehkä pääse toteuttamaan tilaustöissä. Toisaalta tämä on myös ammattitaidon kartuttamista jo opettelua jota voi sitten käyttää hyödyksi tilaustöissä.

EERIKA ADAMSSONIN VASTAUKSET

Mitkä ovat muotokuvaamisen/henkilökuvaamisen motiivit ja lähtökohdat?

Minua kiinnostaa ylipäättään ihminen. Se, miten ihminen ilmaisee eleillään ja olemuksellaan itseään tilassa ja toisaalta se, miten tila(ympäristö) vaikuttaa ihmiseen. Haluan siis kuvata ihmistä tietyssä ympäristössään, koska mielestäni ympäristöä ei voi jättää huomioimatta. Oman ajatteluni mukaan ei ole ns. A ja b –luokan alueita, vaan minun on siveltimeilläni suhtauduttava mallin taustaan yhtä suurella intohimolla kuin malliinkin. Vain siten voin saavuttaa parhaan mahdollisen lopputuloksen.

Mistä inspiraatio/idea syntyy?

Inspiraatio ja idea ovat eri asioita. Inspiraatiota en voi jäädä odottelemaan, vaan minun on tehtävä työtä sitä kohti. Siksi kaikki ”puuhastelu” työhuoneella on tärkeää, ts. Valmistelutyö. Omaan prosessiini, jossa maalaan öljyllä alumiinille liittyy hidas vaihe, jossa leikkaan sabluunoita levyn suojamuovista. Se on usein tylsä, mutta meditatiivinen prosessi, joka ”lämmittää” mieltä kohti itse maalauksen nautintoa. Sillä nautinto on minulle maalauksessa tärkeää. Mutta jos purkaisin kaiken intoni ja energian yhdellä kertaa maalaukseen, tulisi ylityöstettyä. Omalle työskentelylleni on siis tärkeää hitaan ja työlään (eikä niin inspiroivan) vaiheen olemassaolo prosessissa. Idea maalaukseen taas syntyy lähdekuvien selaamisella ja sen oikean löytämisellä. Etsin juuri oikeaa tunnelmaa kuvissa. Sen sijaan kuvan laadulla ei ole niinkään väliä.

Millainen prosessi on?

Oikeastaan tuossa äsken tuli se sanottua.

Millaisia kokemuksia olet saanut mallin/kuvattavan kanssa työskennellessä
Nyt näyttää siltä, että seuraavat kysymykset eivät vastaa tilannettani. En siis koskaan järjestä kuvaussessioita, vaan otan mielenkiintoisista tilanteista kuvia omassa arjesani.

Täysin toisenlainen tilanne on tilausmuotokuvien tekeminen ja nämä seuraavat kysymykset tuntuvat sopivan itselläni mieluummin näihin erityistilanteisiin. On huomattava, että ne ovat kuitenkin vain pienen pieni osa omassa tuotannossani.

Eli minulla on hyviä kokemuksia ns. Julkisista muotokuvista, joissa olen saanut tutustua aivan eri alojen ihmisiin ja heidän ajatteluunsa. Vuorovaikutus mallimaalaus-tilanteessa kohteen ja taiteilijan välillä on erityisen tärkeää, mutta samalla haastavaa. Samalla keskustelu rentouttaa mallia ja antaa vaikuttaa kenties työstettävän maalauksen sisältöönkin. Mutta samalla se on hyvin haastavaa, kun mieli keskittyy samalla maalaamiseen ja samanaikaisesti olisi kyettävä tuottamaan järkeviä vastauksia keskustelussa.

Syntyykö mallin/kuvattavan kanssa helposti vuorovaikutusta tai miten hyvin opit tuntemaan kyseistä henkilöä työn aikana?

Hups. Vastasin siihen äskeisessä.

Miten hyvin tarvitsee tuntea tai tutustua ihmiseen ennen kuvan tekoa ja miten lähdet rakentamaan vieraan ihmisen kanssa tätä suhdetta tai tuntemusta?

Se ei mielestäni omissa teoksissani ole niin tärkeää. Kun prosessi käynnistyy, tutustun viereiseen malliin juuri keskustelujen avulla (ks. alussa). Olennainen osa luontevan ja hyvän maalauksen saamiseksi on juuri keskustelut mallin kanssa istuntojen aikana. Ne antavat kuvan mallin ajattelusta ja antavat samalla myös itselleni paljon. Saan tutustua täysin uuteen ihmiseen, johon minulla ehkä muuten ei olisi mahdollisuutta tutustua.

Millaisia eroja on tutun ihmisen ja vieraan ihmisen kanssa työskennellessä

Kaikki julkisten muotokuvieni mallit ovat olleet minulle ensin vieraita.

Miten haluat kuvata ihmisiä?

Löytää heille luontaisen tavan olla tilassa. Tämä ei onnistu pelkästään valokuvaa käyttämällä vaan se tulee ajan kanssa istunnoissa. Miten kädet ovat luontevimmin juuri tällä mallilla? Entä jalat?

Mitä muotokuva antaa, tekijälle? Mallille? Katsojalle?

Oh, onpa laaja kysymys. Mallille varmaan ainakin jännittävän, uuden tilanteen. Minnet mallini ovat olleet positiivisen uteliaina näkemään ja kurkistamaan taiteilijatyöskentelyyn ja studioon. Monille on kunnia olla osa taiteilijan prosessia. Itselleni se antaa tietysti paljon. Kuten jo edellä sanoin, mahdollisuuden tutustua täysin vieraista lähtökohdista oleviin ihmisiin, kuten yliopiston rehtoriin jne. Katsojille. Siihen en nyt vastaa, koska se on täysin tapauskohtainen eikä välttämättä minun vastattavissa edes!

Millaisena koet ilmaisuvapauden ja sen mukanaan tuoman vastuun kuvatessasi ihmisiä? (vastuulla tässä lähinnä tarkoitetaan kuvattavan suhtautumista itseensä ja tätä kautta kuvaan, kun ihmiset saattavat olla erimieltä siitä miltä he näyttävät, tai mikä on hyvä kuva)

Minä luotan siihen, että olen omaksunut ja oppinut vuosien saatossa taidon tavoittaa kohtalaisen helposti näköisyys. Pointtina kuitenkin muotokuvamaalauksissani on, että tämä näköisyys ei tarkoita jäykkää tekemistä, vaan maalausjälki on silti rento ja ekspressiivine ja väririnnastuksilla on suuri merkitys, jotta maalaus ”soi”. Näistä tavoitteista en luovu ja ne on saatava toimimaan yhdessä samassa teoksessa.

Millä perusteella valitset mallin/kuvattavan ihmisen?

Noh, tilaustyö: Minuun otetaan yhteyttä. En minä sitä valitse. Omat maalausprojektitni taas ovat ihan eri tyyppisiä. En etsi tai valitse ”tiettyä tyyppiä” vaan etsin kuvitani (valokuvat) oikeaa tunnelmaa, jossa henkilö on tilassa.

Miten ihmiset ovat suhtautuneet kun olet pyytänyt malliksi/kuvattavaksi?

--

Millaisia reaktioita, palautetta, tunteita on ihmisiltä tullut prosessin aikana?

Mallimaalauksitilanteessa en näytä keskeneräistä työtä mallille. Saatan sen sijaan pyytää jonkun hyvän ja luotettavan kollegan työhuoneelleni kommentoimaan keskeneräistä teosta, jos tunnen olevani jumissa.

Miten eri ympäristöt vaikuttavat malliin? Esim. Studio/työhuone, verrattuna muuhun tilaan?

Tilausmuotokuvissa käyn aina ensin keskustelun kuvattavan kanssa siitä, mikä on hänelle luontainen ympäristö. Esim. erästä lääketieteen professoria maalatessani luonnolliseksi taustaksi tuli lääkärin vastaanottohuone. Käyn kuvaamassa mallin kanssa ympäristöjä ja usein otan useita vaihtoehtoja. Kaikissa niissä sitten on malli mukana. Kierrämme siis usein hänen työpaikkansa tiloissa. Kiinnitän huomiota kuvaustilanteessa etenkin valon suuntaan sekä sommitelmaan.

Tämän jälkeen pyrin ”lavastamaan” valaistusolosuhteet mallin paikalle studiossani niin samanlaiseksi kuin mahdollista valitun kuvan kanssa. Sen jälkeen voivat säännölliset malli-istunnot alkaa. Näitä malli-istuntoja on keskimäärin n. 1 krt kahdessa viikossa parin tunnin istuntoina. Näinä väliaikoina jatkan maalausta istunnossa ottamieni kuvien avulla ilman mallia.

Miten prosessi eroaa tilatuissa kuvissa ja omaehtoisissa kuvissa?

Melko totaalisesti, kuten alussa kerroin. Omissa maalauksissani hyödynnän valokuvaa lähteenä ja tilatuissa mallimaalauksissa työskentely perustuu havaintoon! Vaikka valokuvaa voin käyttää apuna. Mallin aito läsnäolo ja värihavainnointi on erittäin tärkeä osa mallimaalaustyöskentelyä.

